

Economische visie gemeente Zundert 2026 - 2040

“Samen sterk voor groene groei en een ondernemende toekomst”

1. Inleiding

Anno 2040 zijn we nog steeds een ‘ondernemende, groeiende en bloeiende gemeente’. Waar het goed wonen, werken én recreëren is. Met een fraai buitengebied, landbouw, natuur, recreatie en een groeiende economie. Dat geeft Zundert een grote aantrekkingskracht op haar inwoners, op recreanten en op bedrijven. Daarnaast zijn we hét nationale en internationale centrum voor de plantbased economie.

We zien dat de economie in verandering is. Er zijn ingrijpende ontwikkelingen die zorgen voor nieuwe economische kansen en uitdagingen. Denk aan de woningbouwopgave, technologische ontwikkelingen en de transitie naar een circulaire economie en duurzame mobiliteit. Deze ontwikkelingen raken alle sectoren. Stilstaan is achteruitgaan en voor vooruitgang is actie benodigd.

Zundert kenmerkt zich als een erg ondernemende gemeente met een bovengemiddeld aantal vestigers ten opzichte van gemeenten met een vergelijkbare bevolkingsomvang. De Zundertse economie is niet geconcentreerd rond één sterke sector, maar is juist heel divers. Deze diversiteit stelt Zundert in staat om conjunctuurschommelingen op te vangen en in te spelen op allerlei nieuwe kansen.

De kracht van de lokale economie ligt in de combinatie van economische diversiteit, de ondernemingszin van lokale bedrijven en de sterke mate van maatschappelijke betrokkenheid. De landelijke en groene ligging van Zundert biedt bovendien aanzienlijke kansen voor toeristische ontwikkeling, mede dankzij het aanwezige natuurlijke en culturele erfgoed (zoals de natuurgebieden, Van Gogh, het bloemencorso, etc). Deze ruimtelijke kwaliteiten dragen bij aan de aantrekkelijkheid van de gemeente als vestigingslocatie en als bestemming voor recreatie. Zeker nu de komende jaren een aanzienlijk deel van de beroepsbevolking met pensioen gaat en dus meer vrijetijd heeft, biedt dit kansen voor de vrijetijdsector in de gemeente Zundert.

Voor de agrarisch sector biedt een samenwerking tussen de boomteelt en zacht fruit sector kansen met betrekking tot efficiënter gebruik van voorzieningen en arbeidskrachten. Daarnaast biedt de opkomst van toepassingen in biobased bouwmaterialen, zoals isolatie, perspectief op innovatieve vormen van landbouw en circulaire productie.

Sterke lokale gebondenheid in het bedrijfsleven zorgen voor een stabiele werkgelegenheid in de gemeente en bevordert sociale cohesie. Lokale netwerken en maatschappelijke betrokkenheid vormen een belangrijke pijler onder de leefbaarheid en economische vitaliteit van de gemeente.

1.1 Waarom deze visie?

Zoals onze Omgevingsvisie onder het thema economisch vitaal beschrijft, willen wij een ‘ondernemende, groeiende en bloeiende gemeente’ zijn. De Omgevingsvisie beschrijft enkele speerpunten, ambities en een aantal concrete acties. De Omgevingsvisie is echter beleidsneutraal ontwikkeld, op sommige onderwerpen niet volledig en soms onvoldoende richtinggevend om als basis voor beleidsvorming te fungeren en/of gemeentelijke inspanningen te prioriteren. Met deze economische visie wordt getracht meer richting te geven aan de in de Omgevingsvisie genoemde uitgangspunten op het gebied van economie. Bovendien is de Omgevingsvisie primair bedoeld voor strategische keuzes op het gebied van de fysieke leefomgeving. Beleidsvoornemens die geen relatie hebben met de fysieke leefomgeving passen minder goed in een Omgevingsvisie. Daarom is het goed om een Economische visie vast te stellen naast de vastgestelde Omgevingsvisie. Hierbij wordt rekening gehouden met bestaande kaders, zoals geopolitiek, landelijke, provinciale, regionale én lokale (beleids)kaders.¹

Op basis van de kenmerken van de Zundertse economie en mogelijke kansen die geboden worden, is een toekomstbeeld voor 2040 geformuleerd die richting geeft aan een lange termijn visie. Dit economische toekomstbeeld is onderdeel van het toekomstbeeld Zundert 2040². Het economische toekomstbeeld is vertaald naar 3 centrale thema's die de kern vormen van het economisch beleid. Binnen deze thema's

1) Voor een uitgebreide versie, zie bijlage 1.

2) Zundert 2040 – Een Toekomstbeeld

zijn speerpunten en beleidsdoelstellingen geformuleerd voor de middellange en langere termijn die bijdragen aan de realisatie van het economische toekomstbeeld voor de gemeente Zundert in 2040.

1.2 Economisch toekomstbeeld Zundert 2040³

Ook in 2040 is Zundert een gemeente van ondernemers. De economische activiteiten van het midden- en kleinbedrijf ontwikkelen zich snel en de bedrijvigheid wordt steeds socialer, groener en duurzamer.⁴⁵ Zundert groeit uit naar een belangrijke speler binnen de plantbased economie en vormt een knooppunt waar boomteelt en zachtfruit, kennis, innovatie en samenwerking tussen bedrijven, overheden en onderwijs samenkomen. Het Business Centre Treeport (BCT) met kenniscentrum Rootz, groeit uit tot een internationaal kennis- en innovatiecentrum voor de boomteeltsector⁶ en vormt onderdeel van een internationaal bedrijventerreinengebied: Hazeldonk, Business Centre Treeport, en Transportzone Meer. Met elk een eigen specialisme, zoals transport, logistiek, boomteelt en plantbased innovatie. Hier staan samenwerking en versterking van elkaar voorop. De ligging van de gemeente Zundert als internationale doorgang wordt optimaal benut. De gemeente groeit uit tot een strategische schakel in de regio. In samenwerking met onder meer Breda, Hoogstraten, de Zuidelijke Zandgronden en andere buurgemeenten hebben we als gemeente een sterke economische functie in internationaal verband. Onze gemeente is een aantrekkelijke vestigingsplaats, ook voor startende ondernemers.

Economische groei draait niet meer alleen om meer productie en consumptie, maar ook om hoe milieuvriendelijk en sociaal verantwoord die zijn. Consumptie en productie worden duurzamer en gezonder, zodat toekomstige generaties er geen last van hebben. Er wordt niet per se minder geconsumeerd, maar wel anders. Er wordt continu geïnnoveerd en oplossingen die door onze ondernemers bedacht worden zijn steeds weer verrassend.

Onze boom- en plantteelt en agrarische bedrijven blijven gezamenlijk nog altijd de grootste werkgever binnen onze gemeente. Tegelijkertijd spelen technologische ontwikkelingen, zoals AI en robotisering, een steeds grotere rol bij bedrijven. Er wordt efficiënter gewerkt en de werkloosheid blijft laag. De meeste inwoners hebben een baan in onze eigen gemeente of ergens anders in de regio, of zijn zelf ondernemer. Door de groeiende economie en de vergrijzing neemt de schaarste op de arbeidsmarkt toe.⁷⁸

Voor de seizoensarbeid blijft de bijdrage van arbeidsmigranten van grote waarde. Het is daarom van belang om ook voor deze mensen het werk goed georganiseerd te hebben en ze goed onderdak te bieden. Dit zijn zowel woningen op het erf van het bedrijf waar ze werken, als wooncomplexen voor mensen die in de gemeente Zundert werken via een uitzendorganisatie. Hierdoor zien we veel seizoenarbeiders jaarlijks terug.

Gezondheidszorg, horeca, toerisme, recreatie en (persoonlijke) dienstverlening om mensen te ondersteunen in hun dagelijks leven zijn andere vormen van bedrijvigheid die steeds verder groeien. Dat komt doordat in 2040 de vergrijzing op z'n piek is. Nederland telt ruim vier miljoen AOW-gerechtigde 68-plussers, die actief zijn en er graag op uittrekken, ook naar Zundert.⁹

Steeds meer toeristen weten onze gemeente te vinden voor de rust, beleving en de natuur, zoals de Oude Buisse Heide. Ze komen voor een dagbezoek naar Zundert om te genieten van Van Gogh, het bloemencorso¹⁰, de landgoederen en de natuur, het bourgondische leven en onze dahliavelden.¹¹¹²¹³ Ook onze Belgische en Duitse gasten weten ons steeds beter te vinden. Van Gogh Nationaal Park groeit uit tot een begrip, ook over de grenzen.¹⁴¹⁵¹⁶

3) Zundert 2040 – Een Toekomstbeeld

4) Regio West-Brabant (2025), 'Economische koers.

5) EBWB West-Brabant (2025), 'Ambitiedocument EBWB West-Brabant 2030: West-Brabant in transitie naar de nieuwe economie'.

6) Gemeente Zundert (2023), 'Omgevingsvisie Zundert: Zundert floreert'

7) De Argumentenfabriek (2025), 'Nederland 2040 - Een toekomstbeeld'.

8) Planbureau voor de Leefomgeving (2025), 'Toekomstverkenning WLO: Vier scenario's voor Nederland in 2040, 2050 en 2060'

9) De Argumentenfabriek (2025), 'Nederland 2040 - Een toekomstbeeld'.

10) Corso Zundert (2025), 'Ons corso'.

11) Gemeente Zundert (2024), 'Goede grond voor cultuurkwekers, 2024-2030'.

12) Gemeente Zundert (2021), 'De visie op vrijetijdseconomie "Elk seizoen een kleurrijk zundert" 2021-2030'.

13) Gemeente Zundert (2019), 'Erfgoednota: De verbindende kracht van erfgoed'.

14) Van Gogh Nationaal Park (2025), 'www.vangoghnationalpark.com'.

15) Bureau voor ruimte & vrije tijd (2025), 'Monitoringsnotie Vrijetijdseconomie Noord-Brabant 2024'.

16) Brabant Partners (2025), 'Meerjarenvisie Brabant Partners 2025-2034'.

Een deel van onze agrariërs speelt hier goed op in. Zij verbreden hun activiteiten en verdienen ook geld aan toerisme en recreatie. Het (dag)toerisme is ook belangrijk voor onze winkeliers en horecaondernemers. Samen behouden we onze dorpskernen als de fijne en gezellige ontmoetingsplekken die ze zijn. De dorpskernen zijn zoveel mogelijk autoluw, maar tegelijkertijd hebben we voldoende parkeerplaatsen op centrale plekken en aan de rand van de dorpskernen. Onze vakantieparken zijn weer vitaal en alleen voor recreatie. Daarnaast kunnen onze gasten overnachten in B&B's en op de kleinschalige boeren- en natuurcampings die goed passen bij het buitengebied.¹⁷

Bedrijventerreinen zijn beter te bereiken via openbaar vervoer of fietshubs. Bedrijven stimuleren hun personeel gebruik te maken van alternatieve vervoersmiddelen en hebben hun terreinen zo ingericht dat water kan infiltreren en het groen het water vasthoudt.

Bedrijven delen lokaal grondstoffen en reststromen. Er zijn regionaal diverse ketens ontstaan waar deze grondstoffen weer benut kunnen worden als dit lokaal niet kan. Ook in de bouw en landbouw gebruiken we vooral natuurlijke, herbruikbare of composteerbare materialen. Afval bestaat bijna niet meer. We hebben de circulaire economie actief gestimuleerd. Dat doen we onder andere door circulair te bouwen.

'Continu verbeteren' is één van de uitgangspunten bij de dienstverlening om goed te blijven aansluiten op de behoefte van onze ondernemers.¹⁸ De eerste reactie is altijd 'ja, mits' en we zijn duidelijk als iets niet kan. De gemeente is zowel fysiek als digitaal goed te bereiken. Gemeentelijke regelingen zijn sterk vereenvoudigd en er worden langetermijnkeuzes gemaakt.¹⁹ De gemeente is actief en daadkrachtig. Hierdoor is er helderheid over langetermijnbeleid en scheppen we de juiste verwachtingen. Ondernemers weten wat de koers is, hoe de gemeente werkt, wat ze van de gemeente kunnen verwachten en wat niet. De basis is op orde: de publieke dienstverlening is versterkt, betrouwbaar en toekomstbestendig.²⁰

'Zundert doet het samen' is de belofte. In de gemeente voelen mensen zich eigenaar van problemen en oplossingen. Ze wachten niet af tot de gemeente iets doet, maar nemen samen verantwoordelijkheid. Dit is verankerd in de manier van samenwerken tussen ambtenaren onderling en met inwoners, ondernemers en verenigingen.

Nu de natuur en het bedrijfsleven floreren en de leefgemeenschap sterk verbonden blijft, bloeit ons Zundert echt.

2. Zundertse economie anno 2025

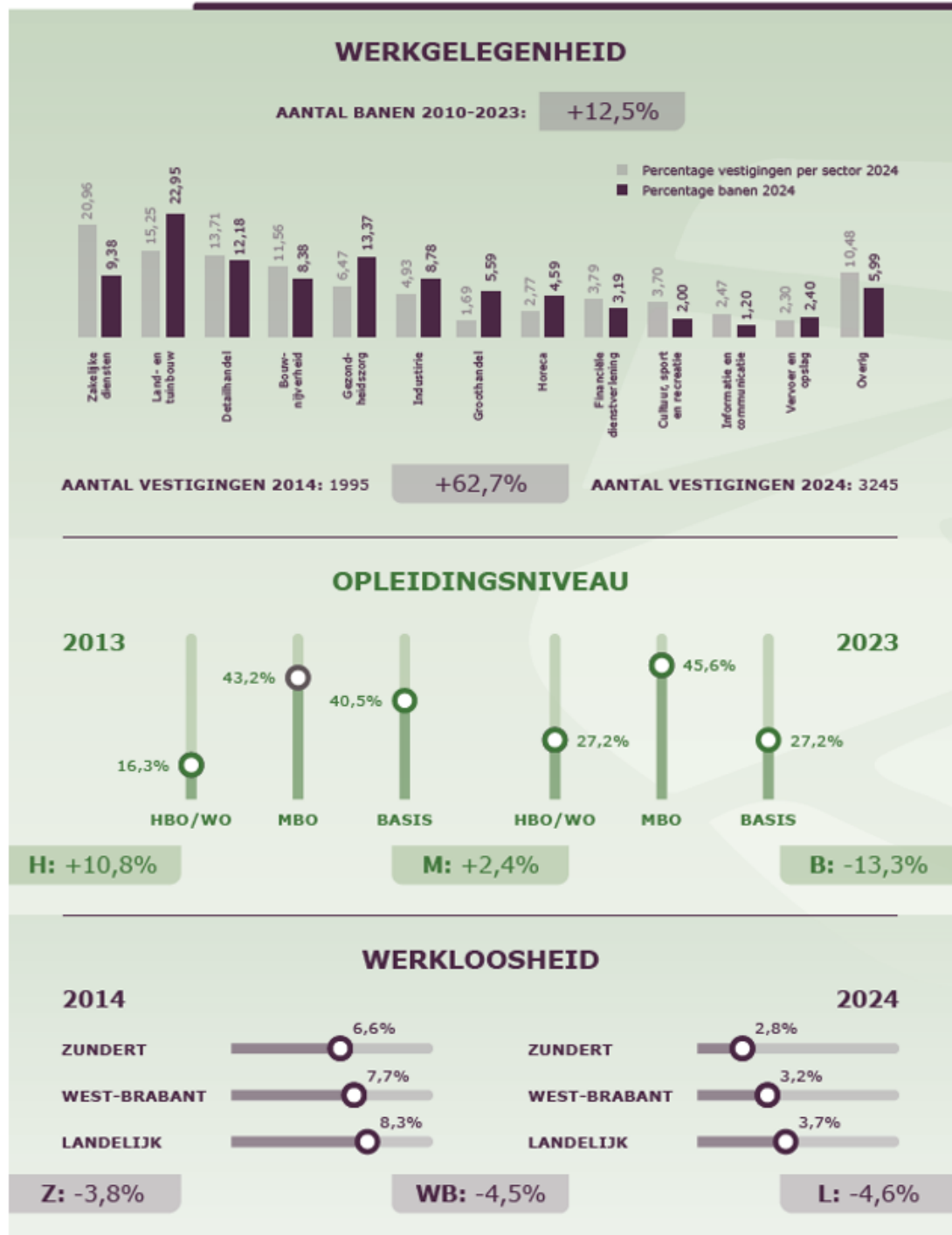
De Zundertse economie anno 2025 is erg goed. Er is veel werkgelegenheid en weinig werkloosheid. Ten opzichte van andere gemeenten in West-Brabant doet Zundert het zelfs beter voor wat betreft het aantal werkenden. Het percentage werkenden in Zundert is 73,1%, iets lager dan het gemiddelde van vergelijkbare gemeenten (74,4%), maar wel in lijn met de landelijke trend. Het aantal banen is de afgelopen 15 jaar met ruim 12,5% toegenomen en het aantal vestigingen is sinds 1995 zelfs bijna verdubbeld. De meeste werkgelegenheid is nog steeds te vinden in de land- en tuinbouwsector.

¹⁷Gemeente Zundert (2023), 'Omgevingsvisie'.

¹⁸Gemeente Zundert (2024), 'Informatiebeleidsplan'.

¹⁹De Argumentenfabriek (2025), 'Nederland 2040 – een toekomstbeeld'.

²⁰Gemeente Zundert (2023), 'Dienstverlening is echt ons ding'.

2.1 Belangrijkste sectoren

Anno 2025 zijn de sectoren die benoemd waren in de Nota Economisch Beleid 2008 nog steeds de meest kenmerkende sectoren binnen onze gemeente. Onderstaand kort een overzicht van deze sectoren met bijbehorende uitdagingen en de relatie met de uitgangspunten genoemd in de omgevingsvisie.

2.1.1 Agrarische sector

De agrarische sector in gemeente Zundert staat de komende jaren voor diverse uitdagingen én kansen. Een belangrijke ontwikkeling is de schaalgrootte binnen de sector. Er is ruimte nodig voor zowel bedrijven die ontwikkelen door middel van schaalvergroting, als voor bedrijven die bewust kleiner blijven. Waar

grote bedrijven, een grote bijdrage leveren aan handel en kennis, zorgen kleinere bedrijven juist voor diversiteit. Samen vormen zij de basis voor het brede en diverse assortiment dat de gemeente Zundert uniek maakt. Een gezonde mix van beide maakt het buitengebied waardevol. De combinatie van boomteelt, fruitteelt en veehouderij (zoals melkvee, pluimvee en varkens) in ons buitengebied zorgt door de diversiteit in sectoren voor een weerbare economie. De verschillende vormen van grondgebruik zorgen voor een aantrekkelijk en afwisselend landschap voor recreatie en toerisme. Steeds meer melkveebedrijven werken met de Brabantse Biodiversiteitsmonitor. Naast voedselvoorziening draagt de sector daarmee steeds meer bij aan klimaatadaptatie en versterking van natuur.

De sector innoveert continu, bijvoorbeeld via robotisering en andere technologische vernieuwingen. Om deze innovaties te realiseren is voldoende ontwikkelruimte en ruimte om te experimenteren binnen de gemeente noodzakelijk en is het belangrijk dat vergunningstrajecten hierop aansluiten.

Uitdaging

In een vergrijzende gemeente en sector is het cruciaal om juist jonge ondernemers perspectief te bieden, zodat opvolging en continuïteit gewaarborgd blijven. Vanuit de sector wordt aandacht gevraagd voor een actieve bijdragen van de gemeente aan de promotie van agrarische bedrijven als aantrekkelijke werkplek.

Uitgangspunten Omgevingsvisie:

- *Een florerende gemeente in een florerende regio*
- *Samen werken aan een vitaal buitengebied*
- *Zorgvuldig maar voortvarend omgaan met VAB's*
- *Hart van de boomteelt*
- *Van Treeport en Fruitport naar Greenport*
- *BCT: alleen voor boomteelt*
- *Kansen voor proeftuin boomteelt*
- *Naar nieuw beleid voor TOV*

2.1.2 Overige MKB

De overige MKB, zoals bijvoorbeeld dienstverlening, bouwnijverheid en industrie, zorgen voor een groot percentage van de werkgelegenheid binnen de gemeente Zundert, waarvan ca. 14% op de bedrijventerreinen.²¹ Dit is daarmee een tweede belangrijke doelgroep voor de Zundertse economie. Het MKB – van familiebedrijven tot startups – is zeer divers. In het algemeen proberen we ervoor te zorgen dat bedrijven zich hier graag willen vestigen. Dat betekent onder meer voldoende ruimte voor nieuwe en bestaande bedrijven.

Uitdaging

Op dit moment zijn de bedrijventerreinen binnen onze gemeente (nagenoeg) vol. Hierdoor is er weinig (schuif)ruimte voor uitbreiding van bedrijven of ruimte voor startende ondernemers (op een bedrijventerrein). Voorkomen moet worden dat hiermee de economie op slot wordt gezet. Ook moeten onze bestaande bedrijventerreinen goed voorbereid zijn op de toekomst door ze aantrekkelijk, duurzaam en veilig te maken en te behouden.

Uitgangspunten Omgevingsvisie:

- *Werken aan een goed vestigingsklimaat*
- *Voldoende ruimte voor bestaande en nieuwe bedrijven*
- *In overleg bedrijf verplaatsen dat niet op goede plek zit*
- *Bedrijventerreinen klaar voor de toekomst*

2.1.3 Detailhandel

Een belangrijke reden voor de afname van het aantal retailpanden was de verschuiving van fysiek naar online winkelen. Echter blijkt uit de meest recente cijfers van het CBS (november 2024) dat de omzet van online aankopen minder hard groeit dan de omzet van fysieke winkels. Het verschil is minimaal, maar het betekent wel dat het aandeel van online in de totale omzet niet meer groeit. De daling van het aantal retailers wordt dus niet meer veroorzaakt door een toename in de online bestedingen. Het was niet de enige oorzaak voor het teruglopende aantal retailers. Ook vergrijzing onder de ondernemers, sterk gestegen kosten voor o.a. personeel, energie en goederen waren belangrijke redenen voor retailers

²¹) <http://www.omgevingsvisiezundert.nl/economisch-vitaal.html>

om te stoppen, alsmede mondiale economische effecten. Toch is de landelijke verwachting voor 2025 dat de leegstand gaat stabiliseren en misschien zelfs iets zal dalen.²²

Onze winkelgebieden zijn voornamelijk te vinden in 2 kernen, namelijk in Rijsbergen en in Zundert. De overige kernen kennen niet echt een winkelgebied, meer een dorpskern met wat winkels, een supermarkt en horeca. Versnippering van winkels willen we voorkomen. Het hebben van compacte en sterke centra draagt bij aan de aantrekkelijkheid, leefbaarheid, levendigheid en gezelligheid van de kernen. Er is weinig leegstand in de winkelgebieden van de gemeente. In Zundert is de leegstand met 4,5% gedaald ten opzichte van 2021 en is met 8% zelfs lager dan soortgelijke (grotere kernverzorgende) centra (waarbij het leegstandspercentage 10,4% is). De leegstand in Rijsbergen is zelfs met 4,9% gedaald ten opzichte van 2021 en is met 8,3% ook iets lager dan soortgelijke (kleine kernverzorgende) centra (waarbij het leegstandspercentage 9,1% is).²³

Uitdaging

Een daling van de leegstand in beide kernen is zeer gunstig. Het is wel van belang dat er voldoende gevarieerd aanbod in de kernen behouden blijft om de kern aantrekkelijk te houden. Ondernemers zien daarom graag een vestigingsbeleid. Daarnaast hebben zij zorgen geuit over een wildgroei aan buitenlandse supermarkten en parkeerproblematiek.

Uitgangspunt Omgevingsvisie: *Compacte, sterke centra*

2.1.4 Horeca

Onze horecagelegenheden zorgen voor de leefbaarheid van de kernen. Veel van onze horecagelegenheden zijn dan ook in de centrumgebieden te vinden tussen de winkels. Hierdoor kan het winkelend publiek gebruik maken van de lokale eet- en drinkgelegenheden en zorgt dat voor een completere beleving tijdens een dagje weg. Deze combinatie is ook belangrijk bij andere vrijetijdsbestedingen, zoals wandelen en fietsen.

Uitdaging

Het vinden en behouden van personeel blijft een uitdaging, niet alleen voor de horeca sector maar in alle sectoren. Ook veranderen de consumentenverwachtingen snel. De consument is sneller uitgekeken op een concept en gasten willen meer dan alleen eten en drinken: beleving is essentieel. Voor de nachthoreca is het van belang om interessant genoeg te blijven voor de jongeren, zodat zij niet (volledig) verplaatsen naar de nachthoreca in grotere steden, zoals Breda.

Uitgangspunt Omgevingsvisie: *Compacte, sterke centra*

2.1.5 Recreatie & toerisme

Toerisme en vrijetijdseconomie is van belang voor het versterken van de detailhandel in de kernen en horeca, zodat een toekomstbestendig aanbod aan voorzieningen blijft bestaan. Er is daarom in 2021 de Visie op de Vrijetijdseconomie "Elk seizoen, een kleurrijk Zundert"²⁴ vastgesteld. De welvarende natuur- en cultuurbelevers genieten elk seizoen van onze kernwaarden: natuur, cultuur en agrarisch. Deze kernwaarden zijn leidend in de activiteiten die in de omgeving ontplooid worden en onze verblijfsaccommodaties zijn divers en passend bij de omgeving. Verhaallijnen worden uitgewerkt tot producten die regionaal en/of internationaal gepromoot worden en door samen te werken ontstaat er kruisbestuiving tussen de omgeving en de ondernemers. In dit streefbeeld passen hoogwaardige initiatieven. Denk aan verblijfsconcepten met natuurbeleving die passen bij de historie en karakteristieken van de omgeving en kleinschalige gastvrije accommodaties met agrarisch karakter. Verblijfsaccommodaties waar permanent en tijdelijk gewoond wordt, voor vastgoed gedreven ontwikkelingen en initiatieven zonder recreatieve meerwaarde passen hier niet bij.

In 2024 laat Brabant een sterkere stijging van het aantal verblijfs gasten zien dan het landelijk gemiddelde.

²⁵ Brabant behoudt hiermee de 4e plek in het aantal gasten per provincie en stijgt van plek 5 naar 4 in het aantal overnachtingen. Brabant ontvangt vooral meer Duitse en Belgische gasten. Het belang en aandeel voor van de internationale gast wordt steeds belangrijker.²⁶ In 2024 lag het aantal vrijetijdsac-

22) <https://locatus.com/blog/faillissementen-zorgen-voor-een-stijgende-leegstand-in-nederland/>

23) Locatus | 1 januari 2021 – 1 januari 2025

24) Gemeente Zundert (2021), 'De visie op vrijetijdseconomie "Elk seizoen een kleurrijk zundert" 2021-2030'.

25) <https://brabantpartners.com/wp-content/uploads/2025/06/Monitoringsnotitie-Brabant-2024.pdf>

26) <https://brabantpartners.com/kennis/#section-3>

tiviteiten in Brabant op 380 miljoen. 93% werd ondernomen door Brabanders, waardoor zij een grote doelgroep zijn. Zundert ligt in een regio met veel pareltjes en heeft zelf ook veel te bieden op het gebied van cultuur, natuur en agrarisch. Dit biedt kansen en creëert werkgelegenheid, inkomen en zelfstandigheid.

Uitdaging

Het algemene beeld is dat de Zundertse recreatieve ondernemer geconcentreerd is op zijn eigen onderneming en niet makkelijk initiatief neemt tot samenwerking. Hierdoor is er versnipperd toeristisch aanbod en worden kansen niet benut. Om de toeristisch-recreatieve sector te versterken zijn investeringen hierin noodzakelijk. Daarnaast moeten vakantieparken vitaal blijven en ruimte bieden voor toeristen. Dit kan een uitdaging worden wanneer het voorstel wat nu aanhangig is in de Tweede Kamer, om vakantieparken tien jaar lang open te stellen voor permanente bewoning ter verlichting van de woningnood, wordt aangenomen.

Uitgangspunt Omgevingsvisie: *Versterken toeristisch-recreatieve sector*

2.2 Trends en ontwikkelingen²⁷

Technologische ontwikkelingen	Klimaat	Circulaire economie
❖ Robotisering en automatisering ❖ Kunstmatige intelligentie	❖ Veranderingen in het klimaat ❖ Meer weersextremen	❖ Verkleinen, vertragen en sluiten van kringlopen ❖ Vervangen van primaire grondstoffen door hernieuwbare opties
Ruimtetekorten	Vergrijzing en krapte op de arbeidsmarkt	Samenwerking
❖ Energietransitie ❖ Woningbouw ❖ Bedrijventerreinen ❖ Buitengebied	❖ Arbeidsmarkt vergrijst, waardoor er tekorten op de arbeidsmarkt ontstaan ❖ De vergrijzing biedt kansen voor de vrijetijdssector ❖ Vraag en aanbod van personeel (kwalitatief & kwantitatief) moeten goed op elkaar aansluiten	❖ Noodzakelijk om tot oplossingen te komen ❖ Bedrijven onderling ❖ Bedrijven en overheden ❖ Overheden onderling

3. Strategische doelstellingen

De thema's en beleidsdoelstellingen uit de Nota Economische beleid 2008 en de Omgevingsvisie van Zundert sluiten anno 2025 nog steeds in grote lijnen aan bij de actuele behoeften van het lokale bedrijfsleven. Dit blijkt vooral uit de vragenlijst Zundert 2040, waarbij de prioriteiten van ondernemers grotendeels overeenkomen met de bestaande beleidsdoelstellingen. Dit bevestigt de relevantie en actualiteit van het ingezette beleid.

Het economisch toekomstbeeld voor Zundert 2040 is vertaald naar 3 centrale thema's die de kern vormen van het economisch beleid. Binnen deze thema's zijn speerpunten en beleidsdoelstellingen geformuleerd voor de middellange en langere termijn die bijdragen aan de realisatie van het economische toekomstbeeld voor de gemeente Zundert in 2040.

3.1 Groene groei: "Versterken van bedrijvigheid dat past binnen het landelijke karakter"

We zetten in op economische groei die in balans is met het landelijke karakter van onze gemeente. We streven niet naar grootschalige industrie, maar willen ons profileren als hét internationale knooppunt op het gebied van een plantbased economie. Deze economie is geworteld in onze sterke sectoren zoals boomteelt, zachtfruit, veehouderijen en biobased landbouw. We focussen ons hierbij op bedrijven die passen bij de identiteit van onze gemeente: bedrijven met plaatsgebonden activiteiten die verankerd

²⁷) Voor een uitgebreide versie, zie bijlage 3.

zijn in het landschap²⁸ of niet-plaatsgebonden activiteiten mits deze aantoonbaar hoge toegevoegde waarde leveren en de economische propositie versterken.

We stimuleren bedrijvigheid die bijdraagt aan werkgelegenheid, economische vitaliteit en maatschappelijke meerwaarde. Ondernemingen die duurzaamheid, innovatie en sociale betrokkenheid uitstralen, en die het welzijn van mensen centraal stellen, vormen de kern van onze economische ambitie. Dit is geen luxe, maar een noodzaak in het licht van de krappe arbeidsmarkt, ruimtelijke beperkingen en klimaatverandering.

Om deze koers te versterken, zetten we in op een betere verbinding tussen onderwijs en ondernemers. Dit is essentieel om talent te behouden en nieuwe generaties te enthousiasmeren voor sectoren die toekomst hebben.

Tegelijkertijd biedt de vergrijzing kansen voor de vrijetijdseconomie. Binnenlands toerisme neemt toe en Zundert heeft alle troeven in handen om hierop in te spelen. Deze kansen willen we actief benutten, zodat onze economie niet alleen groeit, maar ook bloeit in harmonie met het landschap en onze culturele identiteit.

3.1.1 Plantbased: boomteelt, zachtfruit, veehouderijen en biobased landbouw

De gemeente Zundert kiest bewust voor een economische koers die aansluit bij het landelijke karakter van de regio en tegelijkertijd inzet op versterking van de plantbased economie. Agrofood en landbouw, met boomteelt, zachtfruit en veehouderijen als dragende pijlers, vormen de ruggengraat van onze lokale economie. Deze sectoren blijven van essentieel belang en bieden een solide basis voor verdere ontwikkeling. Juist door onze unieke positie en expertise willen wij ons onderscheiden van omliggende gemeenten en uitgroeien tot dé speler op het gebied van plantbased economie.

Zundert zet in op het versterken van kennis, innovatie en samenwerking tussen bedrijven, overheden en onderwijsinstellingen. Binnen deze context bieden wij ook ruimte aan biobased landbouw, gericht op de productie van duurzame bouwmaterialen. Dit draagt bij aan een circulaire bouweconomie en biedt agrarische ondernemers een toekomstbestendig verdienmodel. Het behoud en de stimulering van de agrarische sector, maar ook van innovatieve bedrijven zijn daarbij cruciaal. Boom- en plantteelt en agrarische bedrijven vormen gezamenlijk nog altijd de grootste werkgever binnen onze gemeente en verdienen een stevige plek in het economisch beleid.

Bij ruimtelijke vraagstukken maken we zorgvuldige afwegingen. Bedrijvigheid moet kunnen groeien, maar mag niet leiden tot disproportionele neveneffecten, zoals een onaanvaardbare toename van verkeersbewegingen. Wanneer de negatieve impact van extra verkeer de economische en maatschappelijke baten overstijgt en niet meer te compenseren is met maatregelen, wordt uitbreiding beperkt of anders vormgegeven.

Zundert ontwikkelt zich tot een internationaal knooppunt binnen de plantbased economie. Het Business Centre Treeport (BCT), met kenniscentrum Rootz, groeit uit tot een toonaangevend kennis- en innovatiecentrum voor de boomteeltsector.

Samen met Hazeldonk en Transportzone Meer vormt dit gebied een internationaal bedrijventerrein met elk een eigen specialisme: transport, logistiek, boomteelt en plantbased innovatie. In 2040 functioneren de drie terreinen als één. De grens tussen landen of gemeenten is geen relevante factor meer. Het is één internationaal bedrijventerrein geworden, met één herkenbare uitstraling. De unieke locatie en potentie als internationaal knooppunt wordt maximaal benut. Dit heeft geleid tot een sterk merk. De concurrentiepositie van de bedrijventerreinen is verstevigd, met een positief effect op investeringen en werkgelegenheid. Hier zijn wij als gemeente trots op. Het is een plek waar bezoekers zich welkom voelen en medewerkers prettig kunnen werken. De verschillen in landelijke wetgevingen worden opgepakt met hulp van BeNeGo en BGTS-regelingen. Waar nodig wordt hulp van provinciale, landelijke/federale en Europese overheden aangewend. Het resultaat is een aantrekkelijk, toekomstgericht werkland-schap waar het goed ondernemen én goed werken is.

In 2040 is Zundert uitgegroeid tot een internationaal knooppunt in de plantbased economie, met het bedrijventerreingebied BCT, Hazeldonk, Transportzone Meer als sterk merk. Meer bedrijven zijn actief in de plantbased innovatie of biobased landbouw. Dit leidt tot meer investeringen en een toekomstbestendig economisch landschap dat het landelijke karakter versterkt.

²⁸) Bij plaatsgebonden activiteiten kan gedacht worden aan de agrarische sector, publieke diensten zoals zorg, veiligheid en bestuur, of aan de bouw, horeca en persoonlijke dienstverlening.

3.1.2 Verbinding onderwijs en ondernemers

Een sterke verbinding tussen onderwijs en ondernemers is essentieel om aan te sluiten op de arbeidsmarktbehoeften en om talent in de regio te behouden. Binnen een sector als de boomkwekerij, waar het aantal bedrijven onder druk staat door een gebrek aan opvolging, is het van groot belang om jongeren te enthousiasmeren en te binden. Dit vraagt om een actieve rol van ondernemers, bijvoorbeeld door het beschikbaar stellen van stageplaatsen, het organiseren van rondleidingen en het deelnemen aan voorlichtingsbijeenkomsten.²⁹ Initiatieven zoals een stagecarroussel dragen bij aan het zichtbaar maken van de sector en het creëren van instroom vanuit het onderwijs.

De arbeidsmarkt staat voor grote uitdagingen door demografische ontwikkelingen zoals vergrijzing en een afnemende instroom van jongeren. Tegelijkertijd blijft een deel van het arbeidspotentieel onbenut. Om iedereen aan het werk te krijgen en te houden, heeft de gemeente Zundert zich gecommitteerd aan de Meerjarenagenda voor de arbeidsmarktregio West-Brabant.³⁰ Deze agenda sluit aan bij regionale en provinciale beleidskaders en richt zich op het bevorderen van sociale inclusie, het vergroten van duurzame inzetbaarheid en het ontwikkelen van een wendbare en beschikbare arbeidsmarkt. Daarbij wordt ingezet op kansengelijkheid, het benutten van divers talent en het creëren van werkomgevingen waarin iedereen welkom is en tot zijn recht komt.

Duurzame inzetbaarheid vraagt om een leercultuur waarin werknemers zich blijven ontwikkelen en kunnen inspelen op veranderingen in hun loopbaan. Innovatie en technologie spelen hierin een belangrijke rol. Werkgevers en onderwijsinstellingen worden gestimuleerd om samen te werken aan het versterken van human capital, zodat werknemers vitaal, productief en gemotiveerd blijven. Dit is van cruciaal belang voor het behoud van bedrijvigheid in een veranderende arbeidsmarkt.

De gemeente ondersteunt initiatieven die bijdragen aan een inclusieve arbeidsmarkt, met speciale aandacht voor jongeren in een kwetsbare positie en het principe van een leven lang leren. Door het creëren van leerrijke werkomgevingen en het opschalen van succesvolle samenwerkingen tussen onderwijs en bedrijfsleven, ontstaat een flexibele en goed opgeleide beroepsbevolking. Ook praktische maatregelen, zoals het verbeteren van de bereikbaarheid van Zundert via openbaar vervoer en fiets, dragen bij aan het versterken van de regionale arbeidsmarkt en het behoud van personeel. Zo bouwen we aan een toekomstbestendige economie die geworteld is in het landschap en gedragen wordt door de gemeenschap.

In 2040 is de verbinding tussen onderwijs en ondernemers versterkt door initiatieven te ondersteunen die aansluiten op arbeidsmarktbehoeften en het behouden van talent, waarbij de gemeente een faciliterende rol heeft. Door aan te sluiten bij succesvolle samenwerkingen in de regio en het verbeteren van de bereikbaarheid, blijft de werkloosheid laag en bouwen we aan een flexibele, vitale en inclusieve beroepsbevolking.

3.1.3 Versterken vrijetijdssector

De vrijetijdseconomie biedt kansen voor lokale werkgelegenheid, streek eigen ondernemerschap en het uitdragen van onze culturele identiteit. Door het benutten van unieke verhaallijnen en het verbinden van erfgoed, natuur en recreatie ontstaat een onderscheidend aanbod dat bijdraagt aan de brede welvaart van onze gemeenschap.

Zundert is de geboortegrond van Vincent van Gogh, een van de meest invloedrijke kunstenaars uit de geschiedenis. Zijn levensverhaal, verbonden met het boerenleven en de natuur, vormt een krachtig narratief dat onze gemeente internationaal op de kaart zet. Met zeven Van Gogh-monumenten binnen onze grenzen en als onderdeel van het Van Gogh Nationaal Park, dragen wij actief bij aan het behoud en de ontsluiting van dit erfgoed. Samen met bijna tachtig partners in de regio werken we aan vergroening en beleving, waarbij cultuur en landschap elkaar versterken.

Ook het bloemencorso is een essentieel onderdeel van onze identiteit. Als immaterieel erfgoed op de werelderfgoedlijst van UNESCO weerspiegelt het corso de kernwaarden van saamhorigheid, creativiteit en competitie. Het verbindt generaties en draagt bij aan de culturele vitaliteit van onze dorpen. Daarnaast biedt de Napoleonsroute, met haar rijke historische betekenis, kansen voor toeristische ontwikkeling

²⁹)Van Oers Agro: Sectorrapport boomkwekerij Najaar 2024

³⁰)De regionale Meerjarenagenda sluit zoveel mogelijk aan bij bestaande beleidskaders. Dit zijn onder andere de economische agenda's van de Provincie Noord-Brabant, de Economic Board West-Brabant, het RWB (programmabureau), het in de arbeidsmarktregio afgestemde re-integratiebeleid vanuit de Participatiewet en de Beroepsagenda Onderwijs.

en het versterken van het culturele profiel van Zundert. De route is diep verweven met het DNA van onze gemeente en vormt een inspirerende basis voor recreatieve initiatieven.

Onze landgoederen en natuurgebieden, zoals De Oude Buisse Heide, zijn niet alleen ecologisch waardevol, maar ook cultureel betekenisvol. Ze vertellen verhalen die het verdienen om ontsloten te worden en vormen een aantrekkelijk decor voor recreatie en beleving. Samen met lokale ondernemers, culturele organisaties en regionale partners ontwikkelen we deze verhaallijnen tot concrete producten en activiteiten met een authentiek Zunderts karakter. Door kruisbestuiving ontstaat ruimte voor innovatie en nieuwe vormen van vrijetijdsbesteding.

We sluiten aan bij regionale en provinciale initiatieven op het gebied van toerisme en recreatie en we benutten kennisprogramma's en tools van partners zoals Visit Brabant. Ook de samenwerking met organisaties als de VVV, LandStad de Baronie en lokale ondernemersverenigingen biedt kansen voor versterking van het ondernemersklimaat in de vrijetijdssector.

Vakantieparken worden geïntegreerd met het oog op recreatie, waarbij permanent wonen niet is toegestaan. Samen met stakeholders verkennen we ontwikkelperspectieven om het verblijfsrecreatieve segment duurzaam te positioneren. We kijken daarbij naar de behoefte aan overnachtingsmogelijkheden en aanvullende inspanningen die Zundert kan leveren om als aantrekkelijke bestemming te functioneren.

In 2040 zijn de verhaallijnen van de vrijetijdseconomie passend bij onze kernwaarden: natuur, cultuur en agrarisch en uitgewerkt tot producten, die regionaal en/of (inter)nationaal gepromoot worden. Onze verblijfsaccommodaties zijn divers en passend bij de omgeving. Door samen te werken zijn er nieuwe vormen van vrijetijdsbesteding ontstaan waarbij het authentieke Zundertse karakter centraal is blijven staan.

3.2 Zorgvuldig ruimtegebruik: "Effectief benutten van ruimte om verantwoorde groei te kunnen realiseren"

De verwachting is dat de economie de komende jaren blijft groeien, ook in Zundert. Deze groei biedt kansen voor werkgelegenheid, innovatie en maatschappelijke vooruitgang. Tegelijkertijd moet deze ontwikkeling verantwoord en toekomstbestendig zijn. De Nederlandse economie zal naar verwachting de komende 17 jaar een gematigde groei doormaken, met een gemiddelde van ten minste 1 procent per jaar.³¹ Dit vraagt om een zorgvuldige afweging van ruimtelijke keuzes, zeker gezien de maatschappelijke uitdagingen waarvoor Nederland staat.

Ruimte is schaars en wordt steeds schaarser. Zowel bedrijven als maatschappelijke functies vragen om fysieke ruimte, terwijl ook de leefbaarheid, natuur en landbouwbelangen geborgd moeten blijven. Bedrijven moeten kunnen groeien, maar deze groei kan niet onbeperkt plaatsvinden. Daarom wordt ingezet op het optimaliseren van bestaande bedrijventerreinen en – waar nodig – op gerichte uitbreiding. Uitbreiding vindt uitsluitend plaats aan de randen van reeds bestaande terreinen. Hierdoor zijn geen nieuwe zoekgebieden nodig en blijft waardevolle agrarische grond zoveel mogelijk behouden, wat bijdraagt aan de versterking van de plantbased economie.

Het bewust omgaan met functies en ruimte is essentieel. Dit betekent dat bij ruimtelijke afwegingen niet alleen economische belangen worden meegewogen, maar ook ecologische, sociale en culturele waarden. Daarbij is het van belang dat ook de dorpskernen levendig en aantrekkelijk blijven, als plekken voor ontmoeting, wonen en lokale bedrijvigheid.

Dorpskernen vormen het sociale, culturele en economische hart van onze gemeenschap. Ze zijn plekken van ontmoeting, lokale bedrijvigheid, voorzieningen en identiteit. Om deze kernen levendig en toekomstbestendig te houden is niet alleen het behoud, maar ook de versterking van voorzieningen zoals winkels, horeca, zorg en onderwijs is essentieel. We stimuleren kleinschalig ondernemerschap en lokale initiatieven die bijdragen aan de vitaliteit van het centrum. Daarnaast wordt ingezet op het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit, met aandacht voor groen, toegankelijkheid en aantrekkelijke openbare ruimte.

3.2.1 Optimalisatie bedrijventerreinen

Bedrijventerreinen vormen het fundament van onze lokale economie. Ze bieden ruimte aan ondernemerschap, werkgelegenheid en innovatie. In een tijd waarin de vraag naar bedrijfsruimte toeneemt en de beschikbare ruimte schaars is, is het essentieel om zorgvuldig om te gaan met de beschikbare ruimte. We willen bedrijven voldoende groeiruimte bieden, zonder afbreuk te doen aan ruimtelijke kwaliteit, leefbaarheid en toekomstbestendigheid. Daarnaast blijft de bereikbaarheid van de terreinen een belangrijk aandachtspunt en essentieel om aantrekkelijk te blijven.

31) <https://toekomstnederland2040.nl/verwachtingen/bevolkingsgroei-en-vergrijzing/>

Hiervoor willen we onze bestaande bedrijventerreinen optimaal benutten. Uitbreiding vindt uitsluitend plaats aan de randen van reeds bestaande terreinen. We stimuleren clustervorming van bedrijven met vergelijkbare functies of milieucategorieën, zodat synergie ontstaat en de beschikbare ruimte efficiënt wordt benut. Daarnaast moedigen we creatieve ideeën voor meervoudig ruimtegebruik aan. Dit verhoogt de ruimtelijke efficiëntie en draagt bij aan een dynamisch vestigingsklimaat.

Bedrijventerreinen zijn primair bedoeld voor zwaardere bedrijvigheid die niet past binnen woonkernen. Door functies te scheiden en gericht toe te wijzen, voorkomen we dat bedrijven die vanwege hinder zijn aangewezen op bedrijventerreinen, verdrongen worden door functies die elders beter passen. Daarom hanteren we de volgende uitgangspunten die worden opgenomen in het Omgevingsplan:

- Geen vestiging van (zelfstandige) detailhandel op bedrijventerreinen.
- Geen lichte categorie bedrijven op terreinen die geschikt zijn voor hogere milieucategorieën.
- Bedrijventerrein Hofdreef wordt gepositioneerd als terrein voor kantoren en lichte bedrijvigheid die niet gewenst is in dorpskernen.
- De overige bedrijventerreinen blijven (enkel) beschikbaar voor de zwaardere bedrijvigheid.

Kleinschalige bedrijfsunits voorzien in een duidelijke behoefte, maar vragen om zorgvuldige positionering. We willen voorkomen dat (een overschot aan) deze units op terreinen terechtkomen die bedoeld zijn voor zwaardere bedrijvigheid. Zo houden we ruimte beschikbaar voor bedrijven die nergens anders terecht kunnen.

We zetten actief in op het stimuleren van samenwerkingsverbanden tussen bedrijven op bedrijventerreinen. Door kennisdeling, gezamenlijke voorzieningen en collectieve verduurzaming houden we onze bedrijventerreinen toekomstbestendig. Zo kunnen we er samen – gemeente én ondernemers – voor zorgen dat de bedrijventerreinen aantrekkelijke werklocaties zijn voor (jong) talent, waarbij het terrein naast functioneel ook optisch aantrekkelijk is door voldoende groen en weinig leegstand.

In 2040 zijn onze bedrijventerreinen klaar voor de toekomst: duurzaam, veilig en aantrekkelijk. Ze worden gebruikt waarvoor ze bedoeld zijn, voor zwaardere bedrijvigheid die niet past binnen woonkernen, en bieden uitbreidingsruimte aan ondernemerschap, werkgelegenheid en innovatie.

3.2.2 Bewuster omgaan met functies en ruimte

Een evenwichtige verdeling van functies in het buitengebied is essentieel. De gemeente zet in op een integrale benadering waarbij ruimtelijke, economische, ecologische en maatschappelijke belangen worden afgewogen. Initiatieven zoals de werkwijze Zundert Floeert tonen aan dat samenwerking tussen overheid en sectoren leidt tot gedragen oplossingen. De gemeente stimuleert deze aanpak actief en zoekt de dialoog met partners, zoals ZLTO, om gebiedsgericht maatwerk te leveren.

Om de vitaliteit van agrarische bedrijven te waarborgen, biedt de gemeente ruimte voor passende nevenactiviteiten. Het Omgevingsplan voorziet reeds in diverse mogelijkheden en voor nieuwe initiatieven is in het Omgevingsplan opgenomen dat een positieve grondhouding geldt, mits:

- de activiteit ruimtelijk en functioneel passend is in het buitengebied;
- er geen sprake is van onaanvaardbare hinder;
- de nevenactiviteit ondergeschikt blijft aan de agrarische hoofdactiviteit.

Elke aanvraag wordt afzonderlijk beoordeeld op basis van deze uitgangspunten. Daarnaast geldt dat kleinschalig aan het bedrijf gebonden verkoop kan, maar voorkomen moet worden dat deze uitgroeit naar een (kleine) winkel. Het buitengebied is hier niet voor geschikt en dergelijke winkels zijn juist een welkome aanvulling in de centra.

De gemeente ziet kansen in het combineren van functies, met name in het kader van de energietransitie. Concepten zoals 'energieboeren', waarbij agrariërs energie leveren via reststromen, warmte of elektriciteit, worden waar mogelijk ruimtelijk gefaciliteerd. Door slimme combinaties met teeltmethoden en kasconstructies ontstaat een efficiënt en duurzaam ruimtegebruik dat bijdraagt aan de lokale energiedoelen.

Bij uitbreidingsvraagstukken in het buitengebied hanteert de gemeente het principe van 'het juiste bedrijf op de juiste plaats'. Factoren zoals milieubelasting, verkeersdruk en landschappelijke inpassing spelen hierin een centrale rol. Waar wenselijk en mogelijk wordt verplaatsing naar bedrijventerreinen gestimuleerd, inclusief herziening van de huidige bestemmingen.

Ruimte is schaars. De gemeente maakt daarom gerichte keuzes in het type bedrijven dat zij wil aantrekken en behouden. Hierbij geldt: kwaliteit boven kwantiteit. Economische groei wordt niet uitsluitend beoor-

deeld op financiële opbrengsten of werkgelegenheid, maar ook op de maatschappelijke meerwaarde die een onderneming levert. De gemeente stuurt op:

- sociale verbondenheid en lokale verankering;
- aantrekkelijk werkgeverschap;
- duurzaamheid en circulariteit;
- vergroening en innovatie.

Deze waarden vormen de toetssteen voor toekomstige economische beleidskeuzes en dragen bij aan de brede welvaart van Zundert.

In 2040 wordt beter omgegaan met de schaarse ruimte. Er wordt gekeken naar de kwaliteit van het type bedrijf en niet alleen naar de kwantiteit. Bij herontwikkeling van maatschappelijk vastgoed worden verschillende functies, zoals commerciële, maatschappelijk en/of culturele activiteiten, waar mogelijk gecombineerd om gemeentelijke (financiële) ondersteuning te verminderen en kruisbestuiving te optimaliseren.

3.2.3 Versterken levendige dorpskernen

Dorpskernen zijn het kloppend hart van onze gemeenschap. Ze vormen plekken van ontmoeting, handel, cultuur en wonen. In een tijd waarin de druk op de ruimte toeneemt en de leefomgeving verandert, zetten we in op het versterken van levendige dorpskernen met een scherp oog voor zorgvuldig ruimtegebruik. We streven naar compacte, multifunctionele en toekomstbestendige kernen die bijdragen aan de vitaliteit van onze dorpen en het welzijn van onze inwoners. In een tijd waarin het winkellandschap verandert door digitalisering en veranderend consumentengedrag, vraagt dit om een slimme en zorgvuldige inrichting van de beschikbare ruimte. De fysieke winkel vervult daarbij drie kernfuncties: efficiëntie (directe beschikbaarheid van producten), expertise (persoonlijk advies) en experience (beleving en ontmoeting). Juist die beleving is cruciaal voor jongere generaties en vormt de basis voor toekomstbestendige winkelgebieden. Dit vraagt om een inrichting die uitnodigt tot verblijf, ontmoeting en zintuiglijke beleving. Dit is ook van belang voor de sociale functie voor ouderen.

Om leegstand te beperken en levendigheid te bevorderen, wordt ingezet op het concentreren van winkels en voorzieningen binnen duidelijk afgebakende kernwinkelgebieden. Voor Rijsbergen geldt dat voor het gebied dat loopt van de Hogestraat tot aan Sint Bavostraat 20, voor Zundert geldt dat voor de Molenstraat tot aan de Prinsenstraat, het eerste deel van de zijstraten van de Markt en de Markt vanaf het gemeentehuis. Vooral waar reeds een clustering van winkels (al dan niet in combinatie met horecagelegenheden) is, moet deze behouden blijven. Bij bouwinitiatieven moet de commerciële plint behouden blijven zodat het kernwinkelgebied niet krimpt, maar het kernwinkelgebied mag ook niet groeien. Dit om leegstand te voorkomen en de kern aantrekkelijk te houden. Voor overige dorpskernen geldt dat winkels zich moeten concentreren in de dorpskern, die vaak gekenmerkt wordt door een supermarkt. Detailhandel in woonwijken is niet toegestaan.

Figuur 2: Kernwinkelgebied Rijsbergen

Figuur 2: Kernwinkelgebied Zundert

De ruimtelijke uitstraling van dorpskernen is bepalend voor hun aantrekkingskracht. De gemeente zet in op:

- een autoluwe inrichting waar mogelijk;
- een zorgvuldig reclamebeleid;
- het ruimtelijk afstemmen van nevenfuncties zoals parkeren en logistiek;
- vergroening en inrichting van de openbare ruimte met oog voor gastvrijheid en verblijfskwaliteit.

De vrijetijdssector kan hieraan bijdragen door te investeren in voorzieningen zoals picknickplekken en afvalvoorzieningen, die zowel toeristen als bewoners ten goede komen.

Een vitale dorpskern biedt ruimte voor ontmoeting en sociale interactie. De gemeente onderschrijft het belang van multifunctionele centra met een mix van winkels, horeca, cultuur en maatschappelijke voorzieningen, afgestemd op de behoeften van jongeren, gezinnen, ouderen en ondernemers.

De winkelstraat van de toekomst kent minder winkels, maar meer onderscheidend vermogen. Lokale ondernemers spelen hierin een sleutelrol. Door een mix van een grotere keten en lokale winkeliers blijven de kernen aantrekkelijk. Hierin wordt een kans gezien voor de lokale ondernemers om met branding en marketing, al dan niet samen met overheid en/of andere sectoren, in te zetten op het unieke karakter van de dorpskern.

In 2040 zijn onze dorpskernen levendig, duurzaam en niet alleen functioneel, maar ook sociaal verbindend. Ze zijn zoveel mogelijk autoluw en hebben voldoende parkeerplaatsen op centrale plekken en aan de rand van de dorpskernen.

3.3 Ondernemersvriendelijke gemeente: “Zundert doet het samen”

Ondernemers zijn van grote waarde voor onze lokale economie en leveren een belangrijke bijdrage aan werkgelegenheid, innovatie en maatschappelijke ontwikkeling. Om deze rol optimaal te ondersteunen, kiest de gemeente voor een benadering waarin partnerschap, vertrouwen en gezamenlijke verantwoordelijkheid leidend zijn.

Een ondernemersvriendelijke gemeente is niet alleen een plek waar regels duidelijk zijn en processen efficiënt verlopen, maar vooral een plek waar ondernemers zich gehoord en gesteund voelen. Daarom zetten we in op het verbeteren van de gemeentelijke dienstverleningen het bieden van ruimte voor initiatief. We willen dat ondernemers snel en adequaat geholpen worden, dat vergunningstrajecten transparant zijn en dat er ruimte is voor maatwerk wanneer nodig.

Samenwerking is de sleutel tot succes. De gemeente zoekt actief de verbinding met ondernemersverenigingen, onderwijsinstellingen, maatschappelijke organisaties en andere overheden. Door samen te werken ontstaat een krachtig netwerk waarin kennis en worden gedeeld. We faciliteren deze samenwerking via ondernemerspanels, netwerkbijeenkomsten en co-creatieprojecten waarin de gemeente optreedt als partner en verbinder.

3.3.1 Verduidelijken van gemeentelijke regelgeving

Een ondernemersvriendelijke gemeente vraagt om heldere en toegankelijke regelgeving. Ondernemers moeten kunnen rekenen op een uniforme uitvoering van beleid en regels, zodat zij weten waar zij aan toe zijn en niet worden geconfronteerd met wisselende interpretaties. Transparantie is hierbij cruciaal: het moet duidelijk zijn waarom bepaalde initiatieven wel doorgang vinden en andere niet. Door inzicht te geven in de afwegingen en motieven achter besluiten, versterken we het vertrouwen in de gemeentelijke werkwijze.

Duidelijke communicatie vormt de basis van deze benadering. We zorgen ervoor dat informatie over procedures, voorwaarden en mogelijkheden begrijpelijk en tijdig beschikbaar is. Dit geldt in het bijzonder voor de behandeling van vergunningsaanvragen. Communicatie met ondernemers krijgt een structureel karakter via overleggen met ondernemersverenigingen, regelmatige nieuwsbrieven en betrokkenheid bij (beleids)ontwikkelingen. Zo zorgen we ervoor dat ondernemers niet alleen gehoord worden, maar ook actief kunnen meedenken en bijdragen. Deze aanpak draagt bij aan een transparant, betrouwbaar en voorspelbaar proces, waarin de gemeente zich opstelt als een toegankelijke en dienstbare partner voor ondernemers.

In 2040 weten de ondernemers wat ze van de gemeente kunnen verwachten en wat niet. De basis is op orde: de publieke dienstverlening is versterkt, betrouwbaar en toekomstbestendig.

3.3.2 Versterken (lokale) samenwerking(en)

Samenwerking tussen ondernemers, onderwijsinstellingen, maatschappelijke organisaties en de gemeente zelf vormt de basis voor lokale ontwikkelingen. Door deze partijen met elkaar te verbinden, ontstaan nieuwe initiatieven, gedeelde ambities en gezamenlijke oplossingen voor lokale vraagstukken. We hechten groot belang aan een goede organisatiegraad onder het bedrijfsleven. De gemeente speelt een actieve rol als verbinder, facilitator en soms als initiator, met als doel een open en uitnodigende omgeving waarin iedereen kan bijdragen aan de economische en maatschappelijke ontwikkeling van onze gemeente.

We zetten in op een klantgerichte benadering waarbij ondernemers snel en duidelijk geholpen worden. Hierbij sluiten we aan bij onze dienstverleningsbeloftes en gaan we actief het gesprek aan met ondernemers. Door deze dialoog ontstaat er een beter afgestemde en vraaggerichte benadering die aansluit bij de praktijk van het ondernemerschap.

Vergunningen en overige aanvragen worden efficiënt afgehandeld en bedrijfsbezoeken zorgen voor persoonlijk contact en maatwerk. Tegelijkertijd willen we ruimte bieden voor experimenten en innovatieve initiatieven. We betrekken hiervoor het onderwijs en onze netwerkpartners intensiever. We onderzoeken samen hoe zij een rol kunnen vervullen in het vinden van oplossingen en het versterken van de lokale economie. Deze kruisbestuiving tussen onderwijs, netwerkpartners en ondernemers draagt bij aan innovatie en kennisdeling.

Het netwerk tussen ondernemers onderling wordt gestimuleerd door hen aan te moedigen om in gezamenlijkheid plannen in te dienen. Dit bevordert niet alleen de onderlinge verbondenheid, maar ook de slagkracht van lokale ondernemers.

Ondernemersverenigingen krijgen een prominentere rol als belangenbehartiger en worden nadrukkelijk betrokken bij bestuurlijke gesprekken. Hierbij ligt de focus op toekomstbeelden van de sector en de rol die de gemeente hierin kan spelen. Dit zorgt voor een strategische afstemming en een gezamenlijke koers richting economische groei.

Tot slot hanteren we actief de werkwijze van Zundert Floreert. Bij verzoeken van bedrijven wordt er met een integraal team gekeken naar de (on)mogelijkheden, zodat er snel en efficiënt gehandeld kan worden. Deze aanpak bevordert maatwerk, versnelt besluitvorming en draagt bij aan een positief ondernemersklimaat.

In 2040 is samenwerking tussen ondernemers, onderwijsinstellingen, maatschappelijke organisaties en de gemeente vanzelfsprekend. Voor de gezamenlijke koers richting economische groei vormen onze ondernemersverenigingen een belangrijke partner van de gemeente.

Bijlage 1: Huidige (beleids)kaders

Er zijn vele kaders op verschillende niveaus waar rekening mee gehouden wordt in deze economische visie. Onderstaand een overzicht van de meest belangrijke en/of actuele kaders.

Provinciale kaders

Brabantse Omgevingsvisie

De Omgevingsvisie van de provincie Noord-Brabant richt zich onder andere op een concurrerende en duurzame economie. De provincie streeft ernaar een top kennis- en innovatieregio te blijven, waarbij de overgang naar een circulaire economie en digitalisering steeds belangrijker worden. Er wordt ruimte geboden aan ondernemerschap en er is veel aandacht voor hightech industrie, agrifood, en creatieve sectoren. De visie benadrukt dat de provincie haar doelen wil realiseren samen met andere partijen, zoals overheden en bedrijven. Ze ondersteunen experimenten en nieuwe vormen van samenwerking.³²

Regionale kaders

Stedelijke Regio Breda-Tilburg (SRBT)

Het gebied rondom Breda – Tilburg kun je zien als een zogenoemd ‘daily urban system’, waarin het belangrijkste deel van de dagelijkse woon-werkverplaatsingen plaatsvindt en de voorzieningen nabij zijn. De Stedelijke Regio Breda-Tilburg wil zich ontwikkelen tot een duurzame, economisch sterke regio die aantrekkelijk is om te wonen, werken en ondernemen. Dit wordt integraal benaderd vanuit een ruimtelijke samenhang met andere thema’s zoals woningbouw, mobiliteit, natuur en waterbeheer.³³

De Baronie

Onderdeel van de SRBT is subregio De Baronie. Deze subregio bestaat uit tien gemeenten³⁴ die samenwerken om regionale opgaven gezamenlijk en effectief aan te pakken. Door gezamenlijk op te trekken kan De Baronie beter inspelen op provinciale en landelijke beleidskaders en zich sterker positioneren binnen de SRBT. Op het gebied van economie betreft dat met name het versterken van het economisch profiel door middel van een strategische economische agenda en het afstemmen van ruimtelijke plannen met betrekking tot werklocaties (bedrijventerreinen, kantoren, detailhandel).

Regio West-Brabant (RWB)

De Economic Board West-Brabant heeft voor West-Brabant in 2030 de volgende ambitie geformuleerd: “West-Brabant is in Nederland dé voorloper in de transitie naar de nieuwe economie en is de plek voor innovatie ondernemers die daaraan bijdragen”. De toekomst van onze regio is innovatief, plantbased en circulair. Met deze koers worden keuzes gemaakt voor een transitie naar deze nieuwe economie die groener, socialer en duurzamer is. Op basis van hiervan werkt RWB vanuit drie programmalijnen: Circulaire regio, Innovatieve regio en Plantaardige regio.

Lokale kaders

Omgevingsvisie Zundert

Op 31 januari 2023 heeft de gemeenteraad de Omgevingsvisie Zundert vastgesteld waarin ambities op hoofdlijnen voor de fysieke leefomgeving staan. Onder Economisch Vitaal worden de ambities op het gebied van economie beschreven.

De landbouw (vooral agrofood) is de dragende sector voor een florerend Zundert. We geven de landbouw de ruimte (niet alleen op het Business Centre Treeport). Ook moedigen we vernieuwing aan en maken dat mogelijk. Een sterke agrofoodsector moet zijn verankerd in een sterk landschap. Dat is een landschap met een sterk watersysteem en een goede kwaliteit van de bodem. Nu zijn we een Treeport. We groeien door naar een Greenport. Daar komen vernieuwend produceren, veredeling, handel en logistiek, onderwijs en kennisdeling samen. Samen met gebiedspartijen, de provincie en het waterschap werken we aan een vitaal buitengebied. Daar zijn de verschillende functies met elkaar in evenwicht. We spelen goed in op de opgaven rondom klimaat, natuur en vrijkomende, agrarische bebouwing. In het algemeen proberen we ervoor te zorgen dat bedrijven zich hier graag willen vestigen. Dat betekent onder meer voldoende ruimte voor nieuwe en bestaande bedrijven. De bedrijventerreinen moeten goed voorbereid zijn op de toekomst. We willen ze uit kunnen breiden voor lokale bedrijven als dat noodzakelijk blijkt. De toeristische, recreatieve sector is groeiend. Samen met de ondernemers willen we dit verder aanmoedigen. Hierbij leggen we verbandingen met onze sterke kwaliteiten. Zoals de fraaie natuur en landschappen en de vele monumenten en cultuurhistorische waarden. Van Gogh is hiervan een goed voorbeeld.

32) <https://www.brabant.nl/onderwerpen/omgevingsbeleid/omgevingsvisie>

33) <https://www.regio-hartvanbrabant.nl/programmas-projecten/fysiek-domein/integraal/stedelijke-regio-breda-tilburg/>

34) Alphen-Chaam, Altena, Baarle-Nassau, Breda, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Moerdijk, Oosterhout en Zundert

In dit document wordt ook verwezen naar de ambities genoemd in onze Omgevingsvisie.

Nota economisch beleid 2008

In 2008 is de Nota Economisch Beleid “Zundert onderneemt, groeit en bloeit” vastgesteld. Dit beleid had als ambitie “Verantwoorde economische groei met respect voor het groene, landelijke karakter”. In bijlage 2 is een evaluatie van de inspanningen uit deze nota te vinden. De economische visie die nu voorligt is de opvolger hiervan.

Visie VTE

Deze visie maakt een doorkijk van hoe de vrijetijdseconomie er in 2030 uit zou moeten zien, passend bij de 3 kernwaarden: natuur, cultuur en agrarisch. In het volgende hoofdstuk wordt hier verder op ingegaan onder “2.1.5 Recreatie & toerisme”.

Actieplannen toekomstbestendige bedrijventerreinen

Voor ieder bedrijventerrein in de gemeente Zundert (met uitzondering van Business Centre Treeport, hierna: BCT) is een actieplan vastgesteld gericht op het toekomstbestendig maken en behouden van de bedrijventerreinen. Deze actieplannen zijn tot stand gekomen in samenwerking met de ondernemers op de bedrijventerreinen. Hierbij is vooral de focus gelegd op het verhogen van de kwaliteit en de duurzaamheid van de terreinen. Bedrijventerrein BCT is hierin niet meegenomen, omdat dit nog in ontwikkeling (uitvoering) is en dit bedrijventerrein al een zeer hoog niveau van duurzaamheidsambities heeft.

Economisch programma voor het (kern)winkelgebied van Rijsbergen

Het economisch programma voor het (kern)winkelgebied Rijsbergen biedt de basis om tot een compacter winkelgebied in Rijsbergen te komen. Als kernwinkelgebied is het gebied aan de Sint Bavostraat tussen de Hogestraat en de Action aangewezen. Binnen dit gebied wordt in principe niet meegewerkt aan omzetten van een commerciële functie naar een woonbestemming (waar dit niet rechtstreeks mogelijk is). Voor de afweging wordt gebruikt gemaakt van een toetsingskader.

Visie TOV

Boomkwekers en zachtfruitsector hebben gevraagd om voorzieningen om hun teelt te ondersteunen. Waar deze teeltondersteunende voorzieningen (TOV) toegestaan zijn is bepaald in een gebiedsgerichte aanpak, de visie TOV. Op sommige locaties, zoals in een boomteeltontwikkelingsgebied (BOG), mag heel veel, terwijl op andere locaties, zoals in de beekdalen, een stuk minder mag. In de visie TOV wordt ook specifiek aandacht besteedt aan de uitdagingen met betrekking tot water (zoals infiltratie en buffering) en de uitdaging om biodiversiteit te borgen.

Zundert 2040

Hoe ziet de gemeente Zundert eruit in 2040? Hoe wonen we hier? Waarmee verdienen we ons geld? Hoe liggen ons landschap en onze natuur erbij? Wat is de positie van de gemeente Zundert in de regio, in Nederland en in Europa? Hoe gaat het met onze zorg, ons onderwijs, onze cultuur, ons verenigingsleven en de voorzieningen? Op al deze vragen, en meer, wordt antwoord gegeven in het toekomstbeeld Zundert 2040. We laten zien hoe onze gemeente eruit kan zien in 2040, met in elk geval nog meer Groen, Gedrevenheid én Gemeenschapszin. Hierbij is uitgegaan van landelijke en lokale verwachtingen en is er gebruik gemaakt van de ideeën van inwoners, ondernemers en verenigingen uit onze gemeente.

Integraal beleidskader huisvesting arbeidsmigranten Gemeente Zundert³⁵

Met dit beleid wil de gemeente Zundert helder kaders bieden voor inwoners, arbeidsmigranten, werkgevers/inleners, uitzendorganisaties en huisvesters op basis van zes sporen: begrip & draagvlak, dekkende registratie, goede & voldoende huisvesting, sociaal & maatschappelijk verbonden, veilig & fatsoenlijk en uitvoerbaar.

Omgevingsthema Wonen

Het wonen in de gemeente Zundert wordt door inwoners hoog gewaardeerd. Je kunt er ruim wonen in het groen en je krijgt er nog relatief ‘veel huis voor je geld’. Onze vijf dorpen, Zundert, Rijsbergen, Wernhout, Klein Zundert en Achtmaal hebben elk hun eigen karakter en de sociale cohesie onder inwoners is groot. Elk jaar bouwen we ongeveer 100 nieuwe woningen. Dit zorgt voor economische groei: de bouwsector krijgt meer werk, er komen extra banen bij, en voorzieningen zoals winkels en verenigingen krijgen meer steun wat zorgt voor een sterke arbeidsmarkt, levendige dorpen en een fijne leefomgeving voor de toekomst. Een mix van verschillende soorten woningen trekt nieuwe inwoners aan, zoals jonge gezinnen en arbeidsmigranten. Dit zorgt voor een bredere economie en een beter ondernemersklimaat in Zundert. Daarnaast kiest de gemeente voor betaalbare en duurzame woningen. Dit sluit

³⁵)Nog niet vastgesteld.

goed aan bij de wens om een innovatieve en circulaire economie te ontwikkelen in de regio. Zo draagt het woonbeleid bij aan de bredere economische doelen van Zundert.

Omgevingsthema duurzaamheid ³⁶

Steeds meer bedrijven krijgen te maken met duurzaamheidsopgaven. Soms omdat de wet dit vraagt, soms omdat het eigen keuze is. Daarnaast zijn er bedrijven die al actief bijdragen aan de energietransitie, bijvoorbeeld door duurzame energie op te wekken of warmte te leveren. In de toekomst zullen bedrijven hun bedrijfsvoering steeds vaker aanpassen aan klimaatverandering, circulariteit, biodiversiteit en een duurzamere energiehuishouding. Ook plantbased ondernemen zal naar verwachting verder groeien. Vaak zoeken bedrijven hiervoor informatie binnen hun eigen netwerk. De gemeente wil hen ondersteunen door zichtbaar te maken welke subsidies en kennisbronnen beschikbaar zijn.

Om deze beweging samen te versterken, wil de gemeente een lokaal klimaatakkoord met onder andere het bedrijfsleven sluiten. Bedrijven in de gemeente leveren namelijk niet alleen een bijdrage door hun bedrijfsvoering te verduurzamen, maar ook door te innoveren. Zij ontwikkelen nieuwe producten en testen deze via pilots samen met de gemeente. Voorbeelden hiervan zijn onder andere de PetPots en het gasloze VV Wernhout. Hierdoor kunnen bedrijven met innovatieproducten doorgroeien. Op die manier werken we samen aan een toekomstbestendige economie.

³⁶)Nog niet vastgesteld.

Bijlage 2: Evaluatie Nota Economisch Beleid 2008

In 2008 is de Nota Economisch Beleid “Zundert onderneemt, groeit en bloeit” vastgesteld. Dit beleid had als ambitie “Verantwoorde economische groei met respect voor het groene, landelijke karakter”. Deze ambitie was vertaald naar 4 thema’s met bijbehorende beleidsdoelstellingen. Hieronder worden deze thema’s en beleidsdoelstelling omschreven met een korte evaluatie.

Versterking bedrijvigheid die past binnen het landelijke karakter

Dit thema richtte zich vooral op de economische dragers van de gemeente en had de volgende beleidsdoelstellingen:

1. Behoud en versterking van het lokale MKB
2. Versterking en verankering kansrijke groeisectoren
 - a. Agrarische sector, met name boomteelt en zacht fruit
 - b. Detailhandel, horeca, cultuur en aanverwante takken
 - c. Toerisme en recreatie
 - d. Zorgsector
3. Profileren gemeente Zundert naar buiten toe

Er is ingezet op versterking en innovatie van de agrarische keten. Hier ging hierbij niet alleen over de primaire sector, maar ook over het versterken van aanverwante functies. Als uitwerking hiervan is bedrijventerrein Business Centre Treeport ontwikkeld met daarop een eigen kenniscentrum voor de boomkwekerijsector, ROOTZ. Samen met het platform toerisme en recreatie (PRET) zijn verschillende activiteiten uitgevoerd in het kader van marketing- en communicatie.

De versterking van het lokale MKB is ook terug te zien in de cijfers. De ontwikkeling van het aantal banen in de gemeente laat een positieve ontwikkeling zien van ca. +12,5% in de periode 2010-2023. Ca. 15% van de banen is te vinden op bedrijventerreinen in de gemeente. Het aantal werklozen in 2024 was met 2,8% iets lager dan gemiddeld in de regio West-Brabant (3,2%).³⁷

Voldoende ruimte om te ondernemen

Dit thema richtte zich vooral op de ruimtelijke aspecten en had de volgende beleidsdoelstellingen:

1. Zorgen voor voldoende en kwalitatief goed aanbod aan bedrijventerreinen
2. Bieden van voldoende ontwikkelingsruimte voor agrarische sector
3. Zorgen voor eigentijdse vestigingsmogelijkheden buiten bedrijventerreinen
4. Zorgen voor ontwikkelingsruimte detailhandel en horeca in aangewezen gebieden
5. Benutten toerisme en recreatie als bindend element buitengebied

Onder dit thema is de ontwikkeling van een tweetal nieuwe bedrijventerreinen gerealiseerd, namelijk Beekzicht en Molenzicht. Daarnaast is bij de aanpassing van het bestemmingsplan (nu omgevingsplan) Buitengebied destijds meer beleidsruimte gekomen voor de agrarische sector. Met betrekking tot vrijkomende agrarisch bedrijfsbebouwing (VAB) zijn er mogelijkheden gecreëerd om een VAB-locatie te wijzigen naar een niet-agrarisch bedrijf in de categorie 1 en 2 voor een bouwvlak van maximaal 5.000 m². Door hergebruik en functieverandering van VAB in het buitengebied kunnen de vitaliteit en de ruimtelijke en landschappelijke kwaliteit van het buitengebied behouden en vergroot worden, zonder daarbij de ontwikkelingsmogelijkheden voor agrarische bedrijven te beperken. Tot slot zijn ook (onder voorwaarden) mogelijkheden gecreëerd voor een beroep of bedrijf aan huis.

Kwaliteitsslag in verschillende onderdelen van de economie

Ook dit thema was vooral gericht op de ruimtelijke aspecten en had de volgende beleidsdoelstellingen:

1. Zorgen voor een (blijvende) goede kwaliteit van de bedrijventerreinen
2. Zorgen voor een goede kwaliteit van het voorzieningenniveau
3. Stimuleren van innovatie bij het bedrijfsleven
4. Investeren in de kwaliteit van de arbeidsmarkt

Om de kwaliteit van de bedrijventerreinen en het voorzieningenniveau te verbeteren is vooral gekeken naar het investeren in de kwaliteit van de openbare ruimte, met name in de winkelgebieden van Rijsbergen en Zundert. Voor de Molenstraat in Zundert is een complete herinrichting tot eenrichtingsstraat (fietsstraat) geweest met een upgrade van de openbare ruimte. Voor de bedrijventerreinen is vooral ingezet op zorgvuldig omgaan met ruimte op bestaande bedrijventerreinen en de inzet van toekomstgericht uitgiftebeleid bij de nieuwe bedrijventerreinen.

Samenwerking om verantwoorde groei te kunnen realiseren

³⁷)Bron: CBS; Arbeidsdeelname; regionale indeling 2024

Dit thema richtte zich vooral op samenwerking en had de volgende beleidsdoelstellingen:

1. Inzetten op ondernemersgerichte, actieve gemeentelijke dienstverlening
2. Clustervorming en samenwerking bedrijfsleven
3. Intensiveren (boven)regionale samenwerking
4. Samenwerken met kennis- en onderwijsinstellingen

Om deze doelstellingen te bereiken waren er een aantal actiepunten benoemd, zoals het realiseren van een 1-loket functie en een economisch platform. Een 1-loket functie is gerealiseerd in de vorm van een bedrijfscontactfunctionaris (wat nu de ambassadeur ondernemers en verenigingen is) en er is een digitaal loket voor ondernemers ingericht op de gemeentelijke website. Het bestaande overleg met het georganiseerde bedrijfsleven is getransformeerd naar het Economisch Platform (EP). Tijdens dit overleg worden onderwerpen met betrekking tot het thema Economie behandeld. Daarnaast is er regelmatig een (bestuurlijk) overleg met het PRET, de ZLTO en KHN afdeling Zundert Rijsbergen.

Bijlage 3: Trends en ontwikkelingen

Technologische ontwikkelingen

Robotisering en automatisering vindt steeds meer plaats. De krappe arbeidsmarkt is een belangrijke versneller. Door te investeren in robots, machines, en innovatie kunnen bedrijven de arbeidsproductiviteit en productie toch verhogen. Ook de opkomst van kunstmatige intelligentie (AI) is een belangrijke ontwikkeling. De verwachting is dat AI een grote impact gaat hebben op de economie.

Klimaat

Het klimaat verandert en bedrijven moeten dus inspelen op klimatologische ontwikkelingen. Er worden steeds meer weersextremen verwacht zoals langere perioden van droogte of juist extreme neerslag. Dit heeft gevolgen voor bijvoorbeeld de landbouw. Hierdoor is de verwachting dat er steeds meer gekeken wordt naar verbeterde irrigatietechnieken of drought- resistent gewassen en worden agro-ecologie en regeneratieve landbouw belangrijker. Toch is juist de diversiteit aan teelten en bedrijfsmodellen de kracht van ons gebied. Deze ontwikkelingen zijn onderdeel van een breder geheel, zoals beschreven in de transitiepaden van de SER³⁸, die bijdragen aan economische, ecologische en sociale duurzaamheid. Ook hebben deze weersextremen een uitwerking op de fysieke leefomgeving. Er moeten maatregelen genomen worden tegen hittestress en tegen wateroverlast. Klimaatadaptatie speelt dus een steeds grotere rol.

Circulaire economie

De transitie naar een circulaire economie betekent een transitie van de huidige economie. Het is een verandering van de manier waarop bedrijven, sectoren en ketens nu werken. Een werkwijze die nu gebaseerd is op een lineair bedrijfsmodel en die verandert naar een circulair bedrijfsmodel.

De circulaire economie betekent het verkleinen, vertragen en sluiten van kringlopen en het vervangen van primaire grondstoffen door hernieuwbare opties. Dit zorgt voor ingrijpende wijzigingen in de ketens van grondstoffen, materialen en producten.³⁹

Ruimtetekorten

De hoge energieprijzen en de onrust op de energiemarkt heeft er de laatste jaren voor gezorgd dat de energietransitie in een stroomversnelling is geraakt. Dit zorgt ook voor uitdagingen bij de ondernemers, want netcongestie bemoeilijkt de aanleg van nieuwe en verzwaringen van huidige aansluitingen en piekbelastingen kunnen niet goed opgevangen worden. Met die pieken kunnen bedrijven een sleutel van de oplossing zijn. Geen nieuwe aansluitingen/verzwaringen zet vestigingsklimaat onder druk, maar de overgang naar een duurzaam energiesysteem kan de oplossing bieden. Energietransitie vraagt grote investeringen in de energie-infrastructuur. Op dit moment is het elektriciteitsnetwerk in Zundert ontoereikend om de energietransitie mogelijk te maken en de verwachting is dat dit de komende jaren nog niet is opgelost.

Ondanks het aanhoudende woningtekort groeit Zundert jaarlijks met circa 100 nieuwe woningen, wat neerkomt op een toename van ongeveer 100 huishoudens per jaar. Deze gestage groei draagt bij aan het versterken van de lokale economie. Nieuwe inwoners zorgen voor een grotere vraag naar producten en diensten, wat kansen biedt voor sectoren zoals detailhandel, horeca en recreatie. Voor jongeren betekent dit dat er meer perspectief ontstaat om zich lokaal te vestigen, wat bijdraagt aan het behoud van een evenwichtige bevolkingsopbouw. Hoewel dit ook leidt tot een toename van mobiliteit en druk op het wegennet, biedt het tegelijkertijd mogelijkheden voor gerichte investeringen in infrastructuur en duurzame mobiliteitsoplossingen.

Per saldo wordt verwacht dat bevolkingsgroei, de energietransitie, de transitie naar een circulaire economie en wijzigingen van de openbare ruimte ten behoeve van aanpassingen aan het veranderende klimaat (klimaatadaptatie) in 2050 ook leiden tot extra ruimtevraag op bedrijventerreinen. De grootste ruimtevraag vindt plaats bij de circulaire economie op de lagere R-ladderniveaus (met name recycling en recover). Deze concentreren zich vooral in de (zee)havengebieden en bij industrieclusters. Zundert kent met name bedrijventerreinen in het reguliere werkmilieu (kleine tot middelgrote bedrijvigheid met een milieucategorie t/m 3.2) en met een gemengd werkmilieu (binnenstedelijke bedrijventerreinen met relatief weinig hinder, zoals dienstverlening en kleinschalige handel, waarbij vaak ook andere functies terug te vinden zijn, zoals maatschappelijke functies, sport of wonen). Bij dit soort bedrijventerreinen vinden circulaire activiteiten vooral plaats in het middelste en hoogste deel van de R-ladder: repareren, reviseren, opknappen en hergebruiken, maar ook het efficiënter of overbodig maken van producten⁴⁰.

38) <https://www.ser.nl/nl/Publicaties/toekomstperspectieven-landbouw>

39) Stec groep: Ruimtelijke voetafdruk circulaire economie, september 2024

40) <https://www.rvo.nl/onderwerpen/r-ladder>

Ruimtetekorten gelden ook in het buitengebied. Veehouderijen moeten steeds meer ruimte bieden aan vee, waardoor er steeds minder dieren per vierkante meter gehouden mogen worden. Hierdoor is de verwachting dat een aantal bedrijven in de gemeente Zundert de komende jaren zal extensiveren. Daarentegen zullen de kwekerijen juist intensiveren vanwege o.a. robotisering en de mogelijkheden van teeltondersteunende voorzieningen, maar zij hebben juist te maken met het voorkomen van drift. Dit gebeurt door driftreducerende maatregelen, natuurinclusief, regeneratief en/of biologisch te telen.

Vergrijzing en krapte op de arbeidsmarkt

Vergrijzing, uitstroom van ouderen op de arbeidsmarkt en een veranderende bevolkingsopbouw leiden tot veranderingen op de Nederlandse arbeidsmarkt. Hoewel Zundert gekenmerkt werd als krimpgemeente, is de bevolking de laatste jaren juist toegenomen. In het toekomstbeeld Zundert 2040 wordt een groei voorspeld naar 25.000 – 27.000 inwoners in 2040, 10 - 20% meer t.o.v. het huidige bevolkingsaantal (22.553 inwoners⁴¹), maar de arbeidsmarkt vergrijst. In Zundert zelfs nog wat sneller dan gemiddeld; ca. 23,8% van de inwoners is 65+, tegen landelijk 20,5%. Naar verwachting is in 2040 zelfs bijna 30% van de Zundertse bevolking 65+.

Goed (passend) geschoold personeel is een van de belangrijkste vestigingsplaatsfactoren voor bedrijven. Het is van belang dat vraag en aanbod van personeel, zowel kwalitatief als kwantitatief, goed op elkaar aansluiten. Een goede samenwerking tussen bedrijven en onderwijsinstellingen is daarvoor essentieel; enerzijds om nieuwe kennis in huis te halen (onderwijs richting bedrijfsleven) en anderzijds om nieuwe toepassingen te laten zien om het onderwijs actueel te houden (bedrijfsleven richting onderwijs).

Werkgevers uit diverse sectoren concurreren onderling om dezelfde werknemersdoelgroep. Dit tekort op de lokale arbeidsmarkt zet de productie en groei mogelijkheden van bedrijven onder druk. Bedrijven én hun werknemers stellen daarbij steeds hogere eisen aan werkplekken. Deze moeten multimodaal bereikbaar zijn (dus per auto, per fiets, per OV) en moeten aansprekend zijn, met voorzieningen en ruimte voor ontmoeting en interactie.

Daarnaast is het belang van arbeidsmigranten voor onze economie groot en groeit dit nog verder. Zonder de inzet van arbeidsmigranten kunnen veel (agrarische) ondernemers in Zundert niet voorzien in voldoende personeel. Dit zorgt uiteraard ook voor uitdagingen in onder andere huisvesting, iets waar de komende jaren ook mee aan de slag gegaan wordt bij de uitvoering van het "Integraal beleidskader huisvesting arbeidsmigranten Gemeente Zundert".

Samenwerking

De Zundertse gemeenschap kenmerkt zich als een hechte gemeenschap met veel (maatschappelijke) betrokkenheid en deelname in verenigingen. Veel ondernemers sponsoren lokale stichtingen en/of verenigingen of voeren vrijwilligerswerk uit. Ook wordt er veel door bedrijven samengewerkt om ketens en/of sectoren te verbeteren.

Samenwerking is steeds meer noodzakelijk om tot oplossingen te komen. Er wordt steeds meer gekeken naar samenwerkingen tussen bedrijven, in bijvoorbeeld parkmanagementorganisaties, om onderwerpen die spelen op bedrijventerreinen te agenderen bij gemeentes. Zo is samenwerking in energiehubs noodzakelijk om in de toekomst goed om te kunnen blijven gaan met het energievraagstuk.

Samenwerking vindt in verschillende vormen plaats: tussen bedrijven onderling, tussen bedrijven en overheden, maar ook tussen overheden onderling. Het is steeds belangrijker om gezamenlijk naar grote opgaven te kijken dan ieder voor zich.

⁴¹)Peiljaar 2024, bron: CBS